

Preek zondag 16 september 2018 Citykerk Het Steiger

Voorganger: ds. Ilse Hogeweg

Lezingen: Jesaja 45: 20-25 en Marcus 9:14-29

Geliefde zusters en broeders in naam van Jezus Christus onze Heer, De evangelist Marcus is meestal heel kort in hoe hij zijn evangelieverhalen beschrijft. Het treft mij dan zo, zoals hij uitgebreid schrijft over de jongen met epilepsie. Al die verschijnselen: niet kunnen praten, op de grond vallen, schuim op de mond, tandenknarsen, verkrampen en stijf worden, heen en weer rollen, en na een aanval voor dood achterblijven. Heel uitgebreid, voor de doorgaans zo zuinig met woorden – Marcus.

Het komt mij allemaal akelig bekend voor. Ik weet niet of u wel eens met epilepsie geconfronteerd bent. Mijn oudste zoon heeft epilepsie. In zijn kindertijd heeft hij grote aanvallen gehad. En alle verschijnselen komen mij akelig bekend voor. Ik herinner mij nog heel goed, hoe je de minuten moet tellen: gaat deze aanval over-of moet er andere actie komen? Tijdens dat minuten tellen keek ik op mijn zoon, en ik dacht: ik kan me goed voorstellen dat mensen dit beleven als 'bezeten door een kwade geest'. Het is allemaal gelukkig verleden tijd, aanvallen heeft hij al vele jaren lang niet meer.

Ik herinner mij daarnaast een gesprek met de huisarts, die als eerste zei: voor kinderen en mensen met epilepsie is water gevaarlijk, en vuur, en hoogte.

Ik kan deze tekst niet anders lezen, dan met de herkenning van de machteloosheid en angst als ouder, als je kind overvallen wordt door een epileptische aanval. Ik kan deze tekst ook niet anders lezen dan met intens medelijden, met ouders van kinderen met epilepsie in Jezus' tijd, toen er geen medicijnen waren, en geen kennis om epilepsie een halt toe te roepen waar dat kan. Ik kan het ook niet anders lezen dan in intens medelijden, met ouders van kinderen met epilepsie in onze tijd, die geen toegang hebben tot medicijnen en medische zorg. Op veel plekken op deze wereld worden epileptische kinderen nog altijd beschouwd als behekst of bezeten. En meestal verstoppert ouders deze kinderen, en schamen zij zich voor hen.

Marcus schrijft hier heel concreet over een jongen met epilepsie, voor mij akelig herkenbaar. Maar wat Marcus duidelijk wil maken, gaat over geloof en vertrouwen.

Stelt u voor, er is een oploop van mensen. Een chaotisch geheel rondom de jongen met epilepsie. Er is een vader, die aan de leerlingen gevraagd heeft om de jongen te genezen en de kwade geest in hem uit te drijven. Er zijn de leerlingen, die merken dat hen dat niet lukt, en die in verwarring zijn, waarom niet. Er zijn ook theologen, die de betekenis van dit alles staan te bediscussiëren. Iedereen is boos en in de war.

De leerlingen worden er mee geconfronteerd dat hoe zij ook bidden, wat zij ook doen, het lukt hen niet. Het ligt niet in hun macht om deze jongen te verlossen van wat hem kwelt. Jezus wordt boos. Geloven is NIET een vaardigheid, niet een kunde die je in kunt zetten.

Geloof is niet iets wat iemand kan doen, en kan beheersen. Dat dachten en denken mensen heel snel. ZEKER in onze tijd, waarin er zo eindeloos nadruk ligt, op eigen kunnen, prestatie en zelfredzaamheid. Die drie woorden horen niet bij geloof. Er kan allerlei goeds in liggen, maar die drie woorden, eigen kunnen, prestatie en zelfredzaamheid, staan geloof in de weg. Geloven is overgave aan God. Elke dag weer. In elke situatie weer. Geen eigen macht. Maar weten dat aan God alle macht is, in de hemel en op aarde. Zo spreekt Jesaja. Alleen bij de Heer is gerechtigheid en macht te vinden. Die moeten wij nergens anders zoeken. Want, schrijft Jesaja, wie een houten godenbeeld ronddraagt, heeft geen verstand. Wie bidt er nu tot een god die niet redt?

Elke keer, elke dag, richten wij opnieuw ons leven op God. De God, die ons redt. En elke keer, elke dag, is het goed om onszelf na te gaan: waar proberen wij greep op te houden? Wat willen wij beheersen – en waar lopen wij op stuk? Ons leven is niet te beheersen, ons leven is niet maakbaar, of altijd maar tot een zekere grens. Die grens kan ons verwarren en verbitteren. Die grens kan ons ook open maken, om te leven in overgave aan God.

Daar staan de leerlingen, onmachtig om te doen wat zij willen, wat zij denken te kunnen. Daar staat de vader, zo intens verlangend naar verlossing voor zijn zoon. De vader zegt Jezus: Help ons en heb medelijden! En Jezus zegt, wat een gevleugelde uitdrukking is geworden: Alles is mogelijk voor wie gelooft. (in protestantse traditie..?) In dat zinnetje komt deze hele geschiedenis samen.

Als we dat horen, denk ik dat de meesten van ons in protest komen. Alles is mogelijk voor wie gelooft...geloof is geen toverkracht en geen toverstaf waarmee opeens alles kan.

Alles is mogelijk voor wie gelooft, dat betekent NIET: alle moeilijkheden lossen zich vanzelf op. Alles is mogelijk voor wie gelooft, dat wil zeggen: wie gelooft, gaat anders om met wat je niet kunt. Met de grenzen waar je tegenaan loopt. En omdat je daar anders mee omgaat, kan er soms toch meer, worden dingen anders. In overgave aan God wordt die harde grens van wat jij net kan anders. En soms gebeuren er dingen die je je niet had kunnen voorstellen.

Zo staan Jezus en de wanhopige vader tegenover elkaar. De vader staat voor de harde grens van zijn zoon, die niet genezen kan worden door de leerlingen. De vader geeft zich over en roept: ik geloof! Kom mijn ongeloof te hulp.

Vader schreeuwt tegenover Jezus zijn innerlijk gevecht uit, het innerlijk gevecht van geloof en ongeloof. Waarin wij ons allemaal herkennen. Het innerlijk gevecht van staan voor de harde grens van wat niet mogelijk is. Die grens aanvaarden, de werkelijkheid aanvaarden, je daar aan overgeven en dan maar zien wat er wél mogelijk is.

En onmiddellijk weer overvallen worden: ik KAN dit niet aanvaarden en ik wil het niet aanvaarden. Tegenover Jezus wordt ons hart in tweeën getrokken, elke keer weer.

Jezus toont zijn macht. Hij geneest de jongen. De macht die de jongen kapot wil maken, wordt gebroken door Jezus. En daarin laat Jezus de macht van God zien. De macht van de God, die redt.

Wat er dan gebeurt, is ook betekenisvol: de jongen blijft voor dood achter. Jezus pakt de jongen bij zijn hand, en doet hem opstaan. Wat hier in het klein gebeurt, wijst vooruit naar wat met Jezus zelf zal gebeuren. Het wijst vooruit naar de verrijzenis van Jezus zelf. Hij neemt ook ons bij de hand, om op te staan tot nieuw leven.

De evangelist Marcus vertelt ons deze geschiedenis van de jongen met epilepsie. Voor hem ongebruikelijk uitgebreid en akelig concreet. Het is nodig. Want soms moet ons leren in geloof ongebruikelijk zijn, uitgebreid, en akelig concreet. Wij allemaal lopen in ons leven tegen harde grenzen op. Grenzen die ons wanhopig kunnen maken, kwaad, grenzen die ons kunnen doen verbitteren. En wij zullen toch moeten leren: alles is mogelijk voor wie gelooft. Als je bidt, als je open bent naar God, open bent naar Jezus, dan is er op die grens soms toch iets mogelijk wat je niet had gedacht. Al was het maar, dat je het uithoudt. Al was het maar, dat je overeind blijft, en vertrouwen bewaart.

Daarmee is al heel veel gered. Daarmee ben jij al gered. Door die kracht van God.

Wij worden in ons leven voor heel wat harde grenzen gezet. Aan ons de opdracht, om het waar te maken: alles is mogelijk voor wie gelooft – vanuit ons geloof en ongeloof.

Aan het begin van de vredesweek wil ik u niet onthouden wat ooit Dorothee Sölle over deze tekst heeft gezegd. Dorothee Sölle, de theologe die zo veel heeft gedacht en geschreven over vrede, over een wereld zonder kernwapens, over een rechtvaardige en duurzame samenleving. In 1980, toen zij in Amsterdam was, hield zij een toespraak over deze tekst.

Sölle hoort steeds meer mensen in het westen zeggen als het gaat om de honger in de wereld en de bewapening – en voor onze tijd kunnen wij zeggen: de vluchtelingenstroom-: "Niets is mogelijk. Wij kunnen niets doen." Wij kunnen het allemaal niet oplossen. Sölle zegt: Laten we overstappen uit de positie van de leerlingen - en dat betekent hier zonder geloof en zonder kracht zijn - naar de positie van de vader. Dat betekent zich bevinden tussen twijfel, angst en berusting aan de ene kant en geloof en strijd aan de andere kant (ik geloof – kom mijn ongeloof te hulp).

Geloof is deelname aan Gods scheppende en genezende kracht. Aldus Sölle.

Voor wie zó gelooft, is er veel, is alles mogelijk. Wie deelneemt aan Gods scheppende en genezende kracht, laat zich inschakelen voor het werk aan vrede. Daar moet ongelooflijk veel voor gebeuren. Werken aan vrede, in jouw omgeving, in jouw buurt, werken aan vrede waar dan ook vraagt inzet, vraagt creativiteit. Het begint met geloof in wat mogelijk is. Het begint met anders omgaan met de harde grenzen, die mensen elkaar opleggen. Het begint met gebed. Gebed tot God, die ons redt. Gebed tot God, die kwade macht een grens wijst. Ons gebed verlost ons uit berusting en angst. Ons gebed geeft ons de ruimte, om ons geloof en ongeloof uit te spreken en uit te roepen. Ons gebed leert ons te geloven, dat alles mogelijk is voor wie gelooft. Een leven van herstel, van vrede: het zal er zijn en het is er nu. In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest, Amen.